

NORWEGIAN JOURNAL OF DEVELOPMENT OF THE INTERNATIONAL SCIENCE

№43/2020

Norwegian Journal of development of the International Science

ISSN 3453-9875

VOL.2

It was established in November 2016 with support from the Norwegian Academy of Science.

DESCRIPTION

The Scientific journal “Norwegian Journal of development of the International Science” is issued 12 times a year and is a scientific publication on topical problems of science.

Editor in chief – Karin Kristiansen (University of Oslo, Norway)

The assistant of the editor in chief – Olof Hansen

- James Smith (University of Birmingham, UK)
- Kristian Nilsen (University Centre in Svalbard, Norway)
- Arne Jensen (Norwegian University of Science and Technology, Norway)
- Sander Svein (University of Tromsø, Norway)
- Lena Meyer (University of Gothenburg, Sweden)
- Hans Rasmussen (University of Southern Denmark, Denmark)
- Chantal Girard (ESC Rennes School of Business, France)
- Ann Claes (University of Groningen, Netherlands)
- Ingrid Karlsen (University of Oslo, Norway)
- Terje Gruterson (Norwegian Institute of Public Health, Norway)
- Sander Langfjord (University Hospital, Norway)
- Fredrik Mardosas (Oslo and Akershus University College, Norway)
- Emil Berger (Ministry of Agriculture and Food, Norway)
- Sofie Olsen (BioFokus, Norway)
- Rolf Ulrich Becker (University of Duisburg-Essen, Germany)
- Lutz Jäncke (University of Zürich, Switzerland)
- Elizabeth Davies (University of Glasgow, UK)
- Chan Jiang (Peking University, China)

and other independent experts

1000 copies

Norwegian Journal of development of the International Science

Iduns gate 4A, 0178, Oslo, Norway

email: publish@njd-iscience.com

site: <http://www.njd-iscience.com>

CONTENT

ECONOMIC SCIENCES

Tarko A. APPLICATION OF THE INTEGRAL INDEX FOR THE ANALYSIS OF ECONOMIC AND SOCIAL DEVELOPMENT OF RUSSIA	3	Hryshchuk N., Gerasimchuk V. CREDIT AS A SPECIAL FORM OF VALUE RELATIONS IN A COMPETITIVE ENVIRONMENT	40
Arsenyev Yu., Davydova T. PROBLEMS OF AGING SOCIETY, INSTITUTIONAL AND FAMILY CARE FOR THE ELDERLY	22	Yerina A., Mazurenko O. THE IMPAKT OF SOCIO-TRANSFORMATIONAL PROCESSES ON CONSUMER SENTIMENT OF UKRAINE'S POPULATION	48
Bazarbaev M., Bazarbaeva L. HISTORICAL PARALLELS IN THE THEORY OF CLASSES (T. WEBLEN, F. ENGELS)	28	Yurchuk N. FUNCTIONING OF THE FINANCIAL MONITORING SYSTEM IN BANKING INSTITUTIONS.....	54
Bakhareva Y. DEVELOPMENT OF INFORMATION TECHNOLOGIES IN INSURANCE: ELECTRONIC POLICIES FOR VEHICLE OWNERS.....	31		

POLITICAL SCIENCES

Smotrytska M. CHINESE "DIPLOMACY OF THE STRAITS"	63
--	----

ненужних обществу товаров, взяточничество, кража общественных средств и другие подобные действия превратились в легальные средства жизнеобеспечения современного праздного класса.

Ф. Энгельс писал в своей работе: «Никогда впоследствии власть денег не вступала в такой первобытной грубости и так насильственно, как в этот период их дикости» [4, с. 188], характеризую эпоху варварства, к сожалению, он ошибался, такую картину мы наблюдаем и сегодня.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Энгельс Ф. Происхождение семьи, частной собственности и государства. – М.: Политиздат, 1948. – 225 с.
2. Веблен Т. Теория праздного класса. – М.: Прогресс, 1984. – 196 с.
3. Всемирная история экономической мысли в 4-х томах. – М.: Мысль, 1987.
4. Геликов Г. и др. Фридрих Энгельс. Биография. М.: Издательство политической литературы, 1972. – 575 с.

DEVELOPMENT OF INFORMATION TECHNOLOGIES IN INSURANCE: ELECTRONIC POLICIES FOR VEHICLE OWNERS

Bakhareva Y.

Lecturer of Department of Computer Science and Economic Cybernetics, Vinnytsia National Agrarian University, Vinnytsia, (Ukraine)

РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СТРАХУВАННІ: ЕЛЕКТРОННІ ПОЛІСИ ДЛЯ ВЛАСНИКІВ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ

Бахарєва Я.В.

Ассистент кафедри комп'ютерних наук та економічної кібернетики, Вінницький національний аграрний університет, Вінниця

Abstract

The article considers the current state and further trends in the field of motor insurance. A comparative description of paper and electronic forms of insurance policies for vehicle owners operating in Ukraine today is given. The use of information technologies by domestic insurers is analyzed. The defined parameters for checking insurance policies by users of insurance services are given.

Анотація

У статті розглянуто сучасний стан та подальші тенденції розвитку в сфері автострахування. Надано порівняльну характеристику паперової та електронної форм страхових полісів для власників транспортних засобів, які функціонують сьогодні в Україні. Проаналізовано використання вітчизняними страховальниками інформаційних технологій. Наведено визначені параметри для перевірки страхових полісів користувачами страхових послуг.

Keywords: insurance policy, electronic insurance policy, insurance payments, insurance premiums, liability of transport owners.

Ключові слова: страховий поліс, електронний страховий поліс, страхові виплати, страхові премії, відповідальність власників транспортних засобів.

Постановка проблеми. Автотранспортне страхування сьогодні дозволяє комплексно застрахувати самі транспортні засоби, багаж та додаткове автомобільне обладнання, водіїв і пасажирів у разі заподіяння шкоди їм самим або третім особам.

Страхування автомобільного транспорту є одним з основних секторів в структурі non-life страхування у багатьох країнах світу, його частка на страховому ринку Європейського Союзу становить близько 30% від загального обсягу ризикових премій.

Автострахування є одним з найбільш динамічних структурних компонентів страхової галузі. Це пов'язано як зі стрімким розвитком транспортної інфраструктури, здешевленням (відповідно збільшенням доступності) транспортних засобів так і з шаленими темпами збільшення їх кількості

на дорогах України. Автострахування сьогодні є пріоритетним вектором розвитку страхових продуктів у більшості провідних вітчизняних страховальників. Зручність та швидкість взаємодії страховиків та їх клієнтів, орієнтація на індивідуальних підхід при розробці нових страхових продуктів в даній галузі тісно пов'язане глобалізаційними процесами в інформаційній сфері.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питанням функціонування сучасного ринку автострахування присвячено роботи таких вітчизняних дослідників, як Березіної С.Б., Залєтова О.М., Маліка М., Новака Н., Пікуса Р., Салайчук О.М., Харламова П. та ін. Ними, зокрема розглянуто відмінні риси ринку автострахування в Україні та інших європейських країнах як з точки зору користувачів страхових послуг так і страховальників.

Метою статті є дослідження сучасного стану та тенденцій впровадження новітніх інформаційних технологій в сферу обігу страхових полісів для власників транспортних засобів в Україні з метою підвищення їх захищеності та рівня обслуговування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Визначальним принципом успішного розвитку страхового ринку має бути координована співпраця усіх учасників ринку. Саме в такому баченні повинна бути реалізована програма розбудови українського ринку страхування, який сприятиме розвитку національної

економіки, буде мати довіру населення та буде конкурентоздатним на світовому ринку страхування [1].

Функціонування та вдосконалення інформаційних систем в страховій діяльності спрямоване на підвищення рівня ефективності управління страховою діяльністю, яке відбувається внаслідок забезпечення управлінського персоналу страхових компаній необхідними обсягами якісної інформації. Активний розвиток цифрових технологій та впровадження страхових інновацій сприяють трансформуванню традиційної бізнес-моделі в страхуванні в інноваційну. Проте, інтеграція та впровадження нового програмного забезпечення різних партнерів, адаптація персоналу до нього є для страховиків сьогодні досить ресурсовитратним процесом, який має прямий вплив на строки виведення нових страхових проектів на прибутковий рівень реалізації.

Салайчук О.М. у своїх дослідженнях генезису автострахування відмічає, що сучасний етап розвитку автострахування супроводжується впровадженням інформаційних та інноваційних технологій, вдосконаленням рівня страхового захисту та підвищенням якості страхових послуг. Йдеться про запровадження інтернет-каналів реалізації страхових послуг, використання онлайн-адміністрування претензій страхувальників та потерпілих, поширення інтегрованих засобів телекомунікаційної та інформаційної обробки й передачі інформації, які дозволяють ефективніше та оперативніше оцінити страхові ризики. [10].

За даними [2], у звіті компанії IBM міститься висновок про те, що страхові компанії, які працюють разом з компаніями Insurtech, як правило, працюють краще, ніж страховики, які цього не роблять. Згідно з висновками, що містяться в звіті, 81% опитаних страховиків заявили, що вони або інвестували, або вже працюють з компаніями Insurtech, 57% респондентів вважають, що така співпраця стимулює впровадження інновацій в галузі. Разом з тим, 43% опитаних керівників вважають таку співпрацю руйнівною і роблять ставку на традиційне ведення бізнесу.

У 2019 році (станом на 31.12.2019р.) в Україні зареєстровано 233 страхових компанії, що на 48 менше від даних за 2018 рік та на 61 - за 2017 рік. На основі мультифакторного аналізу визначено 10 найуспішніших з них (табл. 1) [8].

Таблиця 1

Рейтинг найуспішніших ризикових страхових компаній України за 2019 рік

№	Страхова компанія	Виплати, тис. грн.	Премії, тис.грн.	Рівень виплат, %
1	УНІКА	168847	2152170	78,48
2	ARX	989846	2299419	43,05
3	Страхова група ТАС	726963	1815100	40,05
4	РЗУ УКРАЇНА	685601	1709188	40,11
5	ІНГО УКРАЇНА	657554	1527518	43,05
6	АРСЕНАЛ СТРАХУВАННЯ	527071	1717883	30,68
7	УНІВЕРСАЛЬНА	517154	949633	54,46
8	ПРОВІДНА	482668	758412	63,64
9	КНЯЖА	344831	875381	39,39
10	ОРАНТА	326543	913873	34,27

Як відзначає Харламов П., при окремому розгляді ризикового страхування та страхування життя – за 9 місяців 2019 року страхування ризиків, що не пов'язані з життям зросло на 18,6% [9].

При порівнянні цієї динаміки з офіційним індексом споживчих цін, який за ті ж 9 місяців 2019 року склав всього 3,4%, бачимо, що зростання страхового ринку - не інфляційне, як це було декілька років тому.

У ризиковому сегменті найбільше зростання зафіксовано в сфері страхування медичних витрат (+58,7%), в добровільному медичному страхуванні (+39,3%), в автострахуванні, до якого відносяться КАСКО, ОСАГО і «Зелена карта» (+17,2%), в

страхуванні від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ (+15,1%), в страхуванні від нещасних випадків (+12,1%) і в страхуванні відмінного від транспортних засобів майна (+10,8%).

Ринок автострахування повторює тенденції автоторинку. За 9 місяців 2019 року в Україні було продано більше 63тис. нових авто. Це на 12% більше, ніж за аналогічний період 2018 року. Дедалі більше автомобілів продається в кредит, а заставне майно, як відомо, в обов'язковому порядку страхується по програмі КАСКО.

Окрім того, на приріст страхових премій впливає поступове здорожчання полісів ОСАЦВ. За даними Моторного (транспортного) страхового бюро, влітку 2019 року середня ціна «автоцивілки» в

Україні становила 603 грн., в той час, як роком раніше вона була на рівні 560 грн.

Також у вересні 2019 року набуло чинності розпорядження Нацкомфінпослуг №538, згідно якого, зокрема, збільшено ліміти виплат за ОСАЦВ (зі 100000 грн. до 130000\$ – за шкоду майну і від 200000\$ до 260000\$ – за шкоду життю та здоров'ю), тарифні коефіцієнти для авто на іноземній реєстрації. Окрім того, введено в дію нове правило, згідно з яким при укладанні договору страхування враховується не місце реєстрації автомобіля, як було раніше, а місце реєстрації та проживання його власника. В результаті поліси ОСАЦВ подорожчали на 15-25%.

Якщо говорити про інформаційні технології, якими сьогодні користується переважна більшість вітчизняних страховиків, що є учасниками ринку страхування в цілому та ринку ОСАЦВ, то вони використовують бек-офісні ERP-системи сімейства «1С:Підприємство» і не мають легких фронт-офісних рішень, а також не всі мають мобільні додатки й інтеграційні платформи. IT-підрозділи більшості страховиків не можуть забезпечити безперервну цілодобову роботу без вихідних [3].

Аналізуючи вітчизняний ринок інформаційних систем, відзначимо найпоширеніші рішення для роботи з електронним полісом та їх коротку характеристику (табл. 2).

Таблиця 2

Коротка характеристика інформаційних систем для електронного полісу в страхуванні*

Найменування системи	AIWA	BlackWater	EWA	In-ware	InsCom	Profitsoft FRONT-OFFICE
Розробник	Віртуальний офіс (аутсорсинг)	InCore	Nexstep Solutions	Kitsoft	UIIS	ТОВ «ПрофіТсофт»
Сайт	www.aiwa.in.ua	http://in-core.com.ua	www.ewa.ua	http://www.kitsoft.kiev.ua/single-project.html	www.ins.com.ua	www.profitsoft.com.ua/front-office.htm
Технології	Web, служби компанії AUGE	Microsoft, Web	Web	Microsoft, Web	Microsoft, традиційні, Web	Web
Функціонал	Сайт продажу	Страховий бек-офіс та фронт-офіс, зовнішній модуль бухгалтерського обліку	Фронт-офіс	Фронт-офіс	Страховий бек-офіс та фронт-офіс, зовнішній модуль бухгалтерського обліку	Фронт-офіс на Web-технологіях
Окремі рішення	служби	Інтернет-магазин Horizon	-	ЦБД МТСБУ	Лайф, асістанс, CRM, аналітичний модуль	Страховий магазин
Віддалений доступ	On-line	On-line	On-line	On-line	Off-line, on-line	On-line
Рік розробки	2008	2007	2015	2002	1999	2006
Цінова категорія	Оренда	Висока, придбання	Середня, оренда	Висока, придбання	Середня, придбання, оренда на сервері розробника	Середня, придбання, оренда

*Сформовано автором за даними [5]

Головою МТСБУ Володимиром Шевченко у 2018 році були названі наступні технологічні тренди в страхуванні, що впливатимуть в найближчому майбутньому на бізнес-процеси в сфері обов'язкового страхування:

- омніканальні комунікації - інтеграція в єдине зручне середовище різних онлайн і офлайн каналів комунікацій, орієнтованих на клієнта, з залученням усіх типів гаджетів;

- чат-боти – використання віртуальних співрозмовників, які візьмуть на себе значну частину функцій колл-центрів, відповідей на актуальні питання та підготовку офери для страхування;

- аналіз та обробка великих масивів докладної інформації про страхувальників і потерпілих;

- перехід до цифровій формі страхового полісу, цифрового підпису та віддаленої ідентифікації (Mobile ID, Bank ID, онлайн доступ до реєстрів);

- впровадження технології Blockchain – системи розподіленого доступу до даних, і як наслідок - підвищення довіри до онлайн-продуктів [8].

Практика використання хмарних сервісів для дистрибуції продуктів різних сфер діяльності практикується по всьому світу вже більше десяти років і тому їх застосування для вирішення потреб вітчизняного ринку страхових послуг стало давно очікуваним й необхідним етапом розвитку інформаційних технологій в Україні.

За останні 2 роки провідні українські страхові компанії, що прагнуть зробити дані своїх клієнтів максимально захищеними здійснюють повне перенесення IT-інфраструктури в хмару, відмовившись, таким чином, від використання традиційних інформаційних страхових сервісів. Ці зміни відбулись не спонтанно – протягом кількох років страховики тестували надійність хмарних сервісів на окремих страхових серверах для впевненості у тому, що подібні новації не відобразяться на рівні задоволення потреб користувачів.

Як відзначає Пікус Р., рівень розвитку цифрових технологій та аналітики сьогодні дозволяють страховим компаніям надавати персоналізовані послуги клієнтам в тих масштабах та через ті канали, які найбільш бажані страхувальникам [11].

Фактори, що враховуються страховиками при розрахунку вартості полісів обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів (ОСАГО, ОСЦПВВНТЗ, ОЦВ, ОСАЦВ, «Автоцивілка»):

- ✓ тип транспортного засобу;
- ✓ об'єм двигуна;
- ✓ місце реєстрації транспортного засобу;
- ✓ період використання транспортного засобу (для річних полісів ОСЦПВ);
- ✓ водійський стаж осіб, допущених до керування транспортним засобом;
- ✓ безбитковість їзди;
- ✓ сфера використання транспортного засобу;
- ✓ термін дії страхового полісу;

- ✓ наявність або відсутність франшизи, її розмір.

Зрозуміло, що впровадження нових технологій в сфері автострахування має допомагати підвищенню рівня захисту як страхувальників, так і страхувальників. Чим допомагає впровадження нових технологій для захисту страхувальників та страхувальників?

Для захисту покупців страхових подлісів ОСЦПВВНТЗ від придбання у страхових компаній підробок МТСБУ розробило бланк з QR-кодом. У типографії на кожен бланк полісу наноситься QR-код, який містить посилання на сторінку інтернет-порталу МТСБУ, де реалізовано функцію перевірки кожного конкретного бланка полісу за його номером та серією, що займе всього декілька секунд.

Наступним кроком для покращення рівня обслуговування та зменшення ризиків і часу при оформленні страхового полісу ОСЦПВВНТЗ стало впровадження електронного полісу.

Історія запровадження електронного полісу ОСЦПВВНТЗ в Україні почалась у 2012 році, коли компанією Nexstep було представлено першу концепцію електронного полісу, до якої спочатку більшість вітчизняних страхувальників віднеслись скептично. Протягом року в результаті проведених пошуків однодумців, обговорень можливих для страхового бізнесу покращень, концепція перетворилась у план робіт і у травні 2013 року на замовлення МТСБУ було розроблено технічне завдання на створення системи «Електронний поліс». У 2015 році двома компаніями (КИТ Софт у ролі розробника та Nexstep як тестувальника) було розпочато роботи по створенню системи. У лютому 2016 року система була успішно протестована та здана в експлуатацію. У лютому 2018 року з використанням хмарної платформи EWA був випущений перший електронний поліс ОСЦПВВНТЗ. На сьогодні в Україні функціонує як бланкова, так і електронна система обігу страхових полісів ОСЦПВВНТЗ.

За оцінками різних аналітичних джерел частка випуску страхових полісів в електронній формі на кінець 2018 року становила від 8 до 10% загального обсягу полісів, а на кінець 2019 року даний показник має сягнути відмітки у 20-25%. В більшості випадків використання бланкової форми страхових полісів здійснюється більш консервативними страховими компаніями, клієнти яких, за результатами маркетингових досліджень, ще не готові до переходу на електронну форму полісу.

При роботі з електронними страховими полісами страхувальники також стоять перед вибором програмного забезпечення, що давало б їм конкурентні переваги на вітчизняному ринку страхових послуг. Тут можливі два варіанти:

- розробка власного рішення in-house;
- придбання дороговартісного програмного забезпечення, яке вже понад 10 років використовується вітчизняними страховими компаніями та періодично оновлюється, зважаючи на зміни як у сфері функціонування страхових послуг, так і в обсягах оброблюваної інформації.

Стрімке зростання кількості одночасно працюючих користувачів страхових послуг для українських страховальників є поштовхом до перегляду самої системи надання даного виду послуг з можливістю забезпечення роботи при високих навантаженнях.

Ще однією проблемною ланкою в системі використання сучасних інформаційних технологій в сфері страхування є необхідність інтеграції з партнерами, яка може стати досить витратним та дорогим для компанії процесом. Прикладом різних варіантів інтеграції з партнерами може бути ситуація з Приватбанком, який майже рік проводив інтегрування з кількома страховальниками та Ощадбанк, вибором якого стала платформа EWA та можливість без додаткових витрат часу та коштів співпрацювати з будь-яким з 21 страховальника, що є клієнтами даної платформи.

Платформа EWA стала єдиною платформою маршрутизації та інтеграції страховиків й посередників. Цей хмарний сервіс встановлений в найнадійнішому з дата-центрів України – Tier III – DeNovo на одному майданчику з інформаційними системами МТСБУ: «GreenCard-Online» і «Електронний поліс», що забезпечує моментальний зв'язок з сервісами МТСБУ.

Страховики мають сьогодні можливість налаштувати страхові продукти, власні та агентські мережі продажу, відкривати доступ до страхових продуктів співробітникам та посередникам. Таким чином, співробітники страховиків та посередники здійснюють реалізацію наявних страхових продуктів в так званому єдиному вікні, кожен з учасників процесу форму власні мережі продажу та звітність за результатами реалізованих страхових продуктів у відповідності до встановлених страховиком прав та обмежень. Схему інформаційних потоків на ринку страхових послуг після запровадження інтеграційної платформи EWA відображено на рис.1.

Зауважимо, що підключення до платформи EWA є абсолютно безкоштовним та швидким, незалежно від кількості користувачів (система розрахована на одночасну роботу понад 100 тисяч користувачів без втрати швидкості роботи), продуктів та договорів, які бажає приєднати страховик.

Розробники та користувачі платформи EWA виділяють наступні її характеристики:

- система розроблена з використанням таких найсучасніших технологій як Java, GWT та PostgreSQL;
- легкий механізм самостійного налаштування страхових продуктів за допомогою зручних конструкторів без залучення ІТ-персоналу;
- зручний інструмент для управління деревоподібними мережами продажу (власними та агентськими) без обмеження кількості рівнів поділу та користувачів;
- швидке встановлення зв'язків з посередником (час відгуку системи 0,06с);
- швидке та зручне відкриття та закриття доступу до страхового продукту працівникам та посередникам;

- зручне оновлення тарифів на страхові продукти з моментальним оновленням даних для всіх під'єднаних користувачів;

- отримання звітності по продажу в онлайн-режимі (в т.ч. зі статистичними даними від Google Analytics);

- забезпечення повної готовності до використання електронного полісу страхування (повна відповідність вимогам технічного завдання та специфікаціям електронного полісу, повна інтеграція з ЦБД МТСБУ за допомогою веб-сервісів, визначення лімітів на реалізацію для точок продажів і агентів: на годину, на день, на тиждень, на місяць, відправка електронного полісу клієнту через SMS або e-mail від імені страховика або посередника, нагадування про пролонгацію полісу, можливість прийому оплати через термінали та банківський еквайринг);

- необхідні перевірки правильності внесеної інформації при оформленні страхових договорів;

- повна інтеграція з обліковими системами страховиків як за допомогою веб-сервісів (REST, SOAP), так і файловим обміном (XML через FTP), у тому числі «1С: Підприємство» 7 та 8 версій;

- підвантаження за запитом користувача з облікової системи страховика або посередника за допомогою веб-сервісів даних про клієнтів по ІПН або за номером телефону, номером транспортного засобу, VIN-коду або реєстраційному номеру, бланку, доступних користувачеві або його агенту та ін. [10].

За даними розробників платформи EWA, компанії, вона також досить легко інтегрується з різними самописними системами та сайтами страховиків або їх партнерів, автоматизованими банківськими системами, сайтами продажу та агрегаторами, мобільними додатками з використанням програмного інтерфейсу платформи (API). API підтримує протокол REST (XML и JSON): GET и POST, надає можливість:

- звертатись до довідкових даних;
- обирати доступні за умовами страхові продукти;
- здійснювати розрахунок тарифу за вказаними умовами;
- зберігати договори;
- генерувати друковані форми договорів;
- запитувати інформацію ззовні (клієнтські дані, бланки, бонус-малус, коефіцієнти, тарифи) та інше.

Також варто відмітити, що у EWA є такі необхідні користувачами інтерфейси як: браузерна версія для настільних ПК і ноутбуків, мобільні додатки для планшетів та смартфонів, що забезпечить мобільність страхових агентів та можливість для них застрахувати клієнта навіть в регіонах зі слабким каналом інтернет (наприклад, EDGE) Nexstep [1].

Використання мобільних можливостей даної платформи також дало можливість банківським установам вдосконалювати свої інформаційні системи і у 2018 році низка вітчизняних банківських установ розпочала практику оформлення страхових

полісів ОСЦПВВНТЗ через месенджери Viber та Telegram з можливістю онлайн-оплати та миттєвим отриманням полісу на e-mail.

Структуру інформаційних потоків на вітчизняному ринку страхових послуг після впровадження платформи EWA відображено на рис.1.

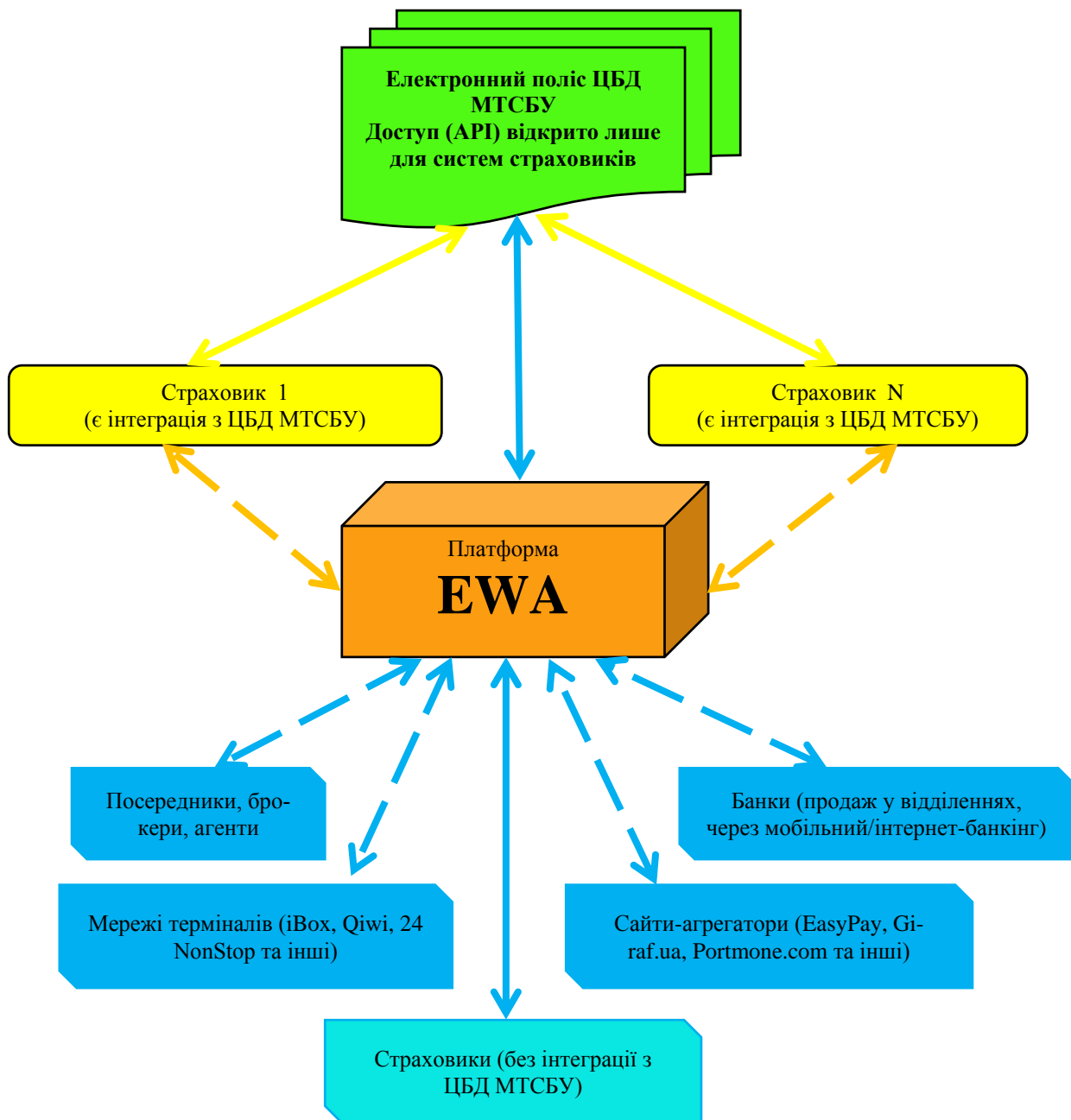

Рис.1 Схема інформаційних потоків на ринку страхування після впровадження єдиної інтеграційної платформи EWA

Передові страхові компанії України сьогодні вже активно пропагують перехід клієнтів до використання електронних страхових полісів автострахування, надаючи їм інформацію про переваги останнього виду полісів над звичними бланковими.

Сьогодні МТСБУ надає можливість всім бажаним перевірити поліс страхування. Щоб бути впевненим у достовірності наданої вам страховки, перш ніж купити її, краще звернутися в МТСБУ або запитати інформацію про її реєстрацію. Для цього необхідно зайти на офіційний сайт mtsbu.ua, обрати розділ «Для користувачів», перейти на вкладку

«Перевірка поліса». Далі система автоматично перенаправить на іншу сторінку, де потрібно обрати необхідну операцію з переліку запропонованих:

- 1) визначення статусу поліса і страховика, що видав його, по транспортному засобу;
- 2) знаходження поліса за серією та номером;
- 3) визначення статусу Зеленої карти по номеру і дати;
- 4) перевірка Грін-карти за номером транспортного засобу.

Перед вибором страхової компанії, до якої планує звернутись користувач страхових послуг також варто перевірити дійсність страхового договору.

Для визначення дійсності наявної у користувача страховки необхідно створити запит. Обираючи запит, користувач повинен ввести зазначені дані (серію, номер договору або транспортного засобу), а після натиснути «Пошук». Результати будуть показані на сторінці протягом декількох хвилин. На екрані може з'явитися відповідь у вигляді статусу договору:

1. Невикористаний (показує, що можна укласти договір);
2. Використаний (електронний поліс вже зареєстрований іншим користувачем);
3. Втрачений (швидше за все, підробка, краще не використовувати).

Також, окрім несправжніх договорів, існує проблема недійсних договорів. Часто буває так, що з ринку йдуть неплатоспроможні компанії. Клієнт, не знаючи цього, може купити поліс, який ще продають агенти, проте компанія ніколи не здійснить відшкодування за цим договором і внаслідок цього

збитки завдані в ДТП йому доведеться відшкодувати самотужки, або очікувати відшкодування від МТСБУ після банкрутства такого страховика.

Отже, переваг в електронного поліса багато, і з кожним днем їх кількість зростає [6].

Різниця між електронним та бланковим страховими полісами полягає у формі відображення: електронний поліс укладається та підписується онлайн (з використанням смс-підтвердження) та відправляється клієнту по електронній пошті, а звичайний поліс – друкується або випикується вручну на затвердженому бланку, і потім потребує підпису клієнта й страхової компанії.

Обидва види полісів після укладення, сплати та підпису, є легітимними та відповідають всім вимогам Законодавства України. Нижче наведено порівняльну характеристику обох форм страхових полісів, що функціонують сьогодні в Україні (табл.3).

Таблиця 3

Порівняльна характеристика різних форм страхових полісів ОСЦПВВНТЗ

Критерій порівняння	Електронний страховий поліс	Бланковий страховий поліс
Форма випуску	електронна	паперова
Засоби захисту	Емітується безпосередньо з ЦБ МТСБУ, засоби криптографічного захисту	Спеціальний бланк, що друкується спеціалізованою типографією
Додаткові засоби захисту полісу	Електронний підпис при укладанні угоди ¹	QR-код, що містить пряме посилання на сайт МТСБУ
Спосіб укладання договору страхування	1) самостійно, через інтернет-сайт страхової компанії; 2) звернення до офісу страхової компанії; 3) за допомогою представника страховика (страхового агента);	1) звернення до офісу страхової компанії; 2) за допомогою представника страховика (страхового агента);
Можливість перевірки актуальності даних про страхового агента	так	так
Спосіб перевірки чинності полісу	1) пряме посилання, що формується системою при оформленні електронного полісу; 2) через інтернет-сайт МТСБУ http://www.mtsbu.ua ; 3) при зверненні до цілодобової лінії підтримки МТСБУ (0-800-608-800);	1) за допомогою формування запиту до Централізованої бази даних МТСБУ
Термін реєстрації укладеного страхового договору	3-5 хвилин	від декількох хвилин до 2 днів ²
Наявність обмежень в часі щодо придбання полісу	Не існує	Лише в робочі дні та години роботи страховика
Дійсність укладеної угоди	Одразу після підписання угоди, немає необхідності друкувати паперовий варіант	Підтверджується наявністю правильно оформленого паперового бланку полісу

¹ підписання здійснюється в один зі способів, що вказані у ст.12 Закону України «Про електронну комерцію».

² дані до ЦБД МТСБУ вносяться страховиками максимально оперативно, але не пізніше, ніж 25 числа наступного місяця від дня укладання договору страхування.

Варто відмітити, що при укладенні електронного полісу інформація одразу передається в єдину централізовану базу Моторного (транспортного) страхового бюро України (МТСБУ), а інформація

щодо бланкового полісу потрапляє в базу МТСБУ через деякий проміжок часу, що спричинено специфікою введення інформації в кожній страховій компанії (від декількох хвилин до декількох днів).

Відповідно до Закону України «Про електронну комерцію» в процедурі укладання договору страхування в інформаційно-комунікаційній системі страховика виділяють наступні етапи:

1) розміщення страховиком в мережі Інтернет або інших інформаційно-телекомунікаційних системах публічної пропозиції (оферти) про укладання договору;

2) акцепт публічної пропозиції (оферти) клієнтом (страхувальником) шляхом проставлення електронного підпису;

3) направлення клієнту електронного повідомлення про укладання договору та отримання платежу [4].

Варто відзначити також, що відповідно до п.3.2 Положення про особливості укладання договорів обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, пропозиція укласти внутрішній договір страхування направляється страховиком власнику транспортного засобу через ІТС і є чинною до закінчення доби в якій вона була сформована [12].

За даними Ліги страхових організацій України [10] станом на 1 березня 2019 р. страховики-члени МТСБУ уклали понад 230 тисяч електронних договорів ОСЦПВ. Загальна сума премій за такими договорами склала 165,3 млн. грн. щомісячно спостерігається зростання кількості укладених електронних договорів на 20-30%.

У 2019 році електронні договори ОСЦПВ укладали 44 страховика і загальна їх кількість перевищила 1,2 млн.шт. Лідерами за кількістю укладених електронних договорів і за сумою страхових премій за такими договорами за період 2018-2019рр. визначено:

- ПЗУ Україна» (212,2 тис. договорів, 184,1 млн. грн. страхових платежів);
- «КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП» (190,5 тис. договорів, 116,6 млн. грн. страхових платежів);
- «ВУСО» (183,7 тис. договорів, 132,3 млн. грн. страхових платежів).

Частка електронних договорів ОСЦПВ за підсумками 2019 р. перевищує 14% від загальної кількості укладених договорів (дані за 11 міс. 2019 р.). Тоді як в 2018 р. вона становила лише близько 2%.

Разом зі швидкими темпами зростання кількості електронних полісів це свідчить, що українські автовласники цінують можливість швидко та зручно укласти договір ОСЦПВ в електронній формі.

Отже, впровадження у 2018 році на страховому ринку України договорів страхування в електронному форматі позитивно сприймається страховими компаніями та їх клієнтами. Зважаючи на те, що електронні поліси ОСЦПВ дали можливість уникнути найбільших проблем, що поставали перед сучасними користувачами страхових послуг (перевірка надійності – електронний поліс емітується лише безпосередньо з централізованої бази даних МТСБУ, де можна швидко та зручно перевірити його достовірність; швидкість та зручність оформ-

лення - не потрібно відвідувати офіс страхової компанії – можна заключити договір з використанням інформаційно-телекомунікаційної системи в будь-який час; зручність використання – не потрібно друкувати бланк полісу, достатньо надати представникам Національної поліції номер страхового договору, за яким вони самостійно здійснюють перевірку в базі МТСБУ), подальше поширення даного формату надання страхових послуг та його вдосконалення матиме лише позитивний вплив на ринок страхування України та сприятиме залученню іноземних інвестицій на тлі зменшенню фактів шахрайства в даній сфері, що вцілому позитивно впливатиме на економічний стан країни та її євроінтеграцію.

Позитивні результати від впровадження електронних страхових полісів обумовлені не тільки спрощенням процедури укладання відповідних договорів, а й створенням механізму захисту споживачів страхових послуг від шахраїв, що використовують сферу страхування в схемах незаконного збагачення.

Ігор Любашенко, маючи досвід в автоматизації страхування, акцентує увагу на тому, що основними вимогами до комплексної інформаційної системи страхування сьогодні є наступні:

- знаходження інформації в єдиному інформаційному середовищі;
- інформація має бути доступною незалежно від місцезнаходження її користувача;
- повинен бути чітко визначений максимальний термін отримання необхідної інформації;
- обмеження щодо інформації визначаються лише правами доступу [9].

Порівняно новим терміном для страхування стало поняття Insuretech – молода технологічна галузь, сконцентрована на розробці ІТ-рішень у сфері страхування (це можуть бути як сервіси для споживачів, так і інструменти для роботи фахівців в сфері страхування). Дослідники компанії ІВМ з'ясували, що 81% найуспішніших страхових компаній світу вже інвестували або співпрацюють з insuretech-проектами. Серед інших учасників дослідження ця цифра сягає лише 45%. Тобто, для процвітання страховикам життєво необхідні технології. Щоб конкурувати на ринку, вони повинні або вкладати гроші у власні розробки, або використовувати готові рішення ІТ-компаній. Ще один шлях – підтримувати стартапи, які розробляють відповідні технології. Фахівцями McKinsey виявлено найбільш популярні технологічні рішення, які вже використовуються в insuretech-проектах.

Зокрема, у топ рішень увійшли мікро-страхування (3%), блокчейн (4%), P2P (4%), робо-едвайзер (10%), гейміфікація (10%), страхування для сфери інтернету речей (12%), страхування на основі використання (13%), великі дані та машинне навчання (20%) [11].

На думку Сергія Кравця, представника венчурного фонду GR Capital [8], поточний рік може стати переламним для світового ринку інновацій в страхуванні, оскільки за останні роки створювалось багато проектів в даній сфері, в які інвестувались

мільйони, а тепер стартапи мають довести чи дійсно вони спроможні трансформувати ринок, змінити звичні страхові моделі та знайти свою нішу. Зокрема, зараз insurtech- та супутні проекти працюють в декількох категоріях:

- майданчики-агрегатори, які допомагають порівнювати різні страхові компанії і поліси;
- діджитал-брокери;
- сервіси, які пропонують страховку в якості додаткової послуги (перехресний продаж);
- IoT-рішення, що збирають дані за допомогою розумних пристроїв;
- реєр-to-реєр сервіси, де клієнт може впливати на послуги;
- сервіси, засновані на аналізі великих даних;
- діджитал-страховики, що пропонують онлайн-поліси;
- страхування за запитом (на короткий термін).

Наявність у переважної більшості власників транспортних засобів сучасних гаджетів дає їм можливість миттєвого врегулювання власних страхових потреб – від придбання електронного страхового полісу до подання страховальником позову на місці ДТП з приєднанням необхідної підтверджуючої фото- та відео-інформації. Тому саме розвиток інформаційних технологій спонукає страховиків переходити з групового до індивідуального страхування з використанням даних особистого профілю страховальника (наприклад, даних смарт-годинника, автомобільних реєстраторів та ін., що синхронізовані з мобільним телефоном власника транспортного засобу) з можливістю надання додаткових бонусів та знижок при різних видах автострахування. Так, закордонний досвід в сфері страхування свідчить про тенденцію зміни вектора відповідальності за наслідки ДТП від власників автономних автомобілів до їх виробників. Тому цілком логічним є необхідність перегляду портфеля страхових послуг та його поповнення новими продуктами поряд з виключенням неактуальних.

Висновки. Унікальність страхових продуктів загалом, та в автострахуванні зокрема, полягає в тому, що фактично страхова компанія пропонує своїм клієнтам обіцянку виплатити відшкодування збитків, яких зазнає клієнт у випадку настання страхового випадку. Тому дана послуга вимагає від страховиків однієї обов'язкової умови – довіри до них з боку клієнтів. За останні 10 років саме довіра до страхових компаній України зазнала значного зниження. Масове позбавлення членства в МТСБУ та ліцензій страхових компаній (понад 60) залишило велику кількість потерпілих внаслідок ДТП з примарною надією в майбутньому отримати знецінене вже на той час відшкодування з гарантійного фонду МТСБУ після завершення процедури банкрутства страховиків, з якими було укладено угоди. Сьогодні ж завдяки оперативному розмішуванню на офіційному сайті МТСБУ інформації про оцінку діяльності страховиків, рівень скарг від потерпілих та страховальників а також можливості перевірки інформації про чинність придбаного

полісу, страховальник може бути більш впевненим у задоволенні своїх вимог за умовами страхової угоди внаслідок самостійного обрання страхової компанії.

Впровадження новітніх інформаційних технологій в сфері страхування покликане вирішити три основні проблеми, що значно погіршують швидкість та якість надання страхових послуг: запобігти можливим шахрайським діям, збільшити обсяги інформаційних потоків, посилити контроль над ринком страхових послуг з боку контролюючих органів. Ці новації позитивно впливатимуть на розбудову та укріплення вітчизняного ринку страхових послуг, сприятимуть зменшенню рівня загроз кіберстрахування та покращенню рівня фінансової стабільності страховиків. В той же час імплементація новинок IT-індустрії в страхову діяльність вимагає від страховиків підвищення рівня забезпечення власних агентів необхідними засобами та навичками реалізації страхових продуктів там, де економічно недоцільним є створення філій. Отже, страховим компаніям необхідно оцінювати та враховувати об'єктивно існуючі технологічні тренди й формувати технологічну стратегію, яка стане запорукою збереження конкурентоспроможності на вітчизняному та світовому страховому ринку.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. EWA. Платформа страхування №1. URL: <https://www.ewa.ua>.
2. Березіна С.Б. Визначення європейського вектору розвитку страхування цивільної відповідальності власників автотранспортних засобів // Технологічний аудит та резерви виробництва. 2017. №1. С. 42-48.
3. Без внедрения insurtech страховщики обречены на провал. URL: <https://parasol.ua/news/326>.
4. В Украине запущена «EWA» – единая IT-платформа для страховых компаний, банков и посредников. – URL: <https://forinsurer.com/news/15/09/23/32944>.
5. Електронний поліс: запропоновано вирішення проблеми фальшивих автоцивілок. URL: <https://www.5.ua/ekonomika/elektronnyi-polis-zaproponovano-vyrishennia-problemy-falshyvykh-avtotsyvilok-183675.html>.
6. Закон України «Про електронну комерцію» від 03.09.2015 р. №675-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#n122>.
7. Залетов, О. М. Автомобільне страхування в системі безпеки дорожнього руху: монографія / О. М. Залетов, О. В. Кнейслер, В. М. Стецюк, О. Ю. Толстенко та ін.; за ред. О. М. Залетов. К.: Міжнародна агенція «BeeZone», 2012. 509 с.
8. IT-системи. Список інформаційних систем українського страхового ринку. – URL: <https://www.ins.com.ua/it-1>.
9. Кравец С. Insurtech: как инновации меняют рынок страхования. – URL: <https://tech.liga.net/technology/opinion/insurtech-kak-innovatsii-menyayut-rynok-strahovaniya>.

10. Лобова О.М., Кудря М.Г. Тенденції страхування життя в Україні // *Финансовыe услуги*. - 2017. - № 2. - С. 27-33.
11. Любашенко І. Автоматизація страхування: теорія і досвід (інформація з перших рук). URL: <https://forinsurer.com/public/03/03/14/341>
12. Малік М. Оцінка страхування цивільно-правової відповідальності власників автотранспортних засобів в країнах СНД // *Економіка*. 2015. №8(173). С.13-18.
13. Новак Н. Ідея для стартапу: які страхові продукти потрібні цифровому світу // *Економічна правда*. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2018/03/23/635279>.
14. Офіційний сайт журналу «Фориншурер» URL: <https://forinsurer.com>.
15. Офіційний сайт Ліги страхових організацій України. URL: <http://uainsur.com>
16. Пікус Р. Інноваційний розвиток страхової діяльності як основа підвищення її ефективності / Р. Пікус, В. Заколюдажний // *Вісник КНУ імені Тараса Шевченка*. Економіка. – 2015. – № 3(168). – С. 72 – 80.
17. Положення про особливості укладання договорів обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, затверджене Розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України № 673 від 27.10.2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1483-11/sp:wide:max15#n17>
18. Раделицький Ю. О. Міжнародне страхування відповідальності власників автотранспортних засобів / Ю. О. Раделицький, З. І. Тенюх, В. Матвіїв. // *Економіка. Управління. Інновації*. - 2012. - № 2.
19. Рейтинг Страхових компаній України 2019. URL: <https://forinsurer.com/ratings/nonlife/19/12/10>.
20. Риски в тренде: почему страховой рынок бьет рекорды. URL: <https://mind.ua/ru/publications/20207077-riski-v-trende-pochemu-strahovoj-rynok-bet-rekordy>.
21. Салайчук О.М. Генезис автотранспортного страхування / О.М.Салайчук // *Вісник Хмельницького національного університету*. – 2016. - №2. – Том.1. – С.129-134.

CREDIT AS A SPECIAL FORM OF VALUE RELATIONS IN A COMPETITIVE ENVIRONMENT

Hryshchuk N.

PhD in Economics, Vinnytsia National Agrarian University,

Gerasimchuk V.

Assistant, Vinnytsia National Agrarian University

Abstract

The article raises the issue of using credit in a competitive environment.

Keywords: credit, competitive environment.

Presenting main material Market conditions interpret that the credit market of Ukraine is an important component of the financial market, which is designed to quickly mobilize the financial resources of economic entities. The existence of a developed credit market that functions effectively affects business and economic development throughout Ukraine. Given the socio-economic situation today, in particular the state budget deficit, inflation, declining purchasing power of the population and the instability of the currency determines the relevance of the chosen topic and the feasibility of the study outlined in this scientific article.

In the domestic and foreign scientific literature in recent years, a significant number of professional studies of financial scientists, studying the issue of credit, which allows to significantly expand the range of knowledge about it. However, to date in modern economics there is no unanimity among scholars on the interpretation of the concept of "credit". This issue has been studied by scientists L. Vdovenko, O. Dzyublyuk, N. Davydenko, G. Kaletnyk, A. Prylutsky, O. Ruda, O. Polova and other scientists in the field of economic relations. The need for further study of the nature and necessity of credit in modern business conditions is associated with the assessment of the credit market and the further development of credit relations in Ukraine.

The immediate reasons for the existence of credit are due to the laws of value movement in the reproductive process of commodity production, which is embodied primarily in the circulation and turnover of capital (fixed and working capital) of economic entities. Capital in the process of reproduction simultaneously exists in different functional forms, and the movement of capital is its successive transition from one functional form to another (for example, from commodity to money, and vice versa).

Thus, to resume the production process, the manufactured product must be sold, and the funds received must be used to replenish the depreciation fund, purchase raw materials, pay salaries to employees, and so on.

A necessary condition for the implementation of commodity production is its continuity. However, the change from one functional form of a product to another often encounters obstacles of an objective nature that complicate the exchange. As a result, there are gaps in time between acts of purchase and sale of goods and services, which force sellers and buyers to enter into credit relations [6].

Thus, credit arises in the field of exchange, and the economic basis of its operation is the movement of value in the reproduction process. The circulation and